

UCHWAŁA NR XX/203/2025
RADY GMINY MALECHOWO

z dnia 3 grudnia 2025 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów
Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2026**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1153) oraz art. 4¹ ust. 1 i 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 2151 z późn. zm.), art. 10 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 1939 z późn. zm.) Rada Gminy Malechowo uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2026 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Malechowo.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2026 r.

Przewodnicząca Rady Gminy

Magdalena Jadczak

Załącznik do uchwały Nr XX/203/2025
Rady Gminy Malechowo
z dnia 3 grudnia 2025 r.

**GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI
I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
ALKOHOLOWYCH
ORAZ
PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII
NA ROK 2026**

Malechowo 2025

SPIS TREŚCI

1. Wstęp.....	3
2. Podstawy prawne	3-4
3. Cel główny i uzasadnienie.....	4-6
4. Adresaci Gminnego Programu.....	7
5. Zasoby i realizatorzy.....	7-8
6. Zadania członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.....	8-9
7. Termin realizacji zadań i ich wdrażanie.....	9
8. Zasady finansowania programu.....	9
9. Dane diagnostyczne.....	9-14
10. Kierunki i działania realizacji Gminnego Programu.....	15-19
11. Monitoring i ewaluacja realizacji programu.....	20
12. Postanowienia końcowe.....	20

1. WSTĘP

W naszym życiu pojawiają się wciąż nowe możliwości, wyzwania, sukcesy, radości, ale również niepokoje, niepowodzenia i zagrożenia, z którymi często nie potrafimy sobie poradzić. Zdobywając doświadczenie życiowe, tworzymy własne schematy myślowe i tendencje zachowań. Korzystamy z nich, gdy musimy sobie radzić w trudnych sytuacjach, często robimy to niewłaściwie np. sięgając po alkohol, narkotyki, uciekamy w patologiczny hazard i uzależnienia.

Nawet, jeśli zjawisko uzależnień nie dotyka nas bezpośrednio, to na co dzień stykamy się z nim w szkole, w pracy czy na ulicy. Dotyka przede wszystkim najmłodszych, którym zamyka drogi do prawidłowego, pełnego i zdrowego rozwoju, a co za tym idzie zmniejsza nadzieje na zdrowe społeczeństwo w przyszłości.

Głównym celem Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii (zwany dalej Gminnym Programem) jest zapobieganie uzależnieniom od substancji psychoaktywnych poprzez podniesienie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców gminy na temat szkodliwości ich stosowania, a także ograniczenie szkód zdrowotnych, społecznych oraz zaburzeń życia rodzinnego, będących następstwem spożywania alkoholu i zażywania narkotyków poprzez stosowanie odpowiednich działań interwencyjnych i korekcyjnych. W zadaniach Gminnego Programu uwzględniono również problematykę uzależnień behawioralnych, przez które rozumie się zaburzenia zachowania o charakterze nałogowym, niezwiązane z przyjmowaniem substancji psychoaktywnych, które wiążą się z odczuwaniem przymusu i brakiem kontroli nad wykonywaniem określonej czynności oraz kontynuowaniem jej mimo negatywnych konsekwencji dla jednostki oraz dla jej otoczenia. Program jest podstawowym dokumentem, który określa zakres i formę realizacji działań w zakresie profilaktyki i przeciwdziałania uzależnieniom na terenie Gminy Malechowo.

2. PODSTAWY PRAWNE

Obowiązek uchwalenia niniejszego Programu wynika bezpośrednio z ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. W realizacji zadań zawartych w programie szczególne zastosowanie mają następujące akty prawne i akty prawa miejscowego:

1. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

2. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.
3. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym.
4. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym.
5. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.
6. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej.
7. Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym.
8. Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej.
9. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 marca 2021 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025.
10. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

3. CEL GŁÓWNY I UZASADNIENIE

Celem głównym Gminnego Programu jest ***zapobieganie uzależnieniom*** od substancji psychoaktywnych poprzez podniesienie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców gminy na temat szkodliwości ich stosowania, a także ***ograniczenie szkód zdrowotnych, społecznych oraz zaburzeń życia rodzinnego***, będących następstwem spożywania alkoholu i zażywania narkotyków poprzez stosowanie odpowiednich działań interwencyjnych i korekcyjnych. W zadaniach Gminnego Programu uwzględniono również problematykę ***uzależnień behawioralnych***, przez które rozumie się zaburzenia zachowania o charakterze nałogowym, niezwiązane z przyjmowaniem substancji psychoaktywnych, które wiążą się z odczuwaniem przymusu i brakiem kontroli nad wykonywaniem określonej czynności oraz kontynuowaniem jej mimo negatywnych konsekwencji dla jednostki oraz dla jej otoczenia.

Realizacja powyższego celu przełoży się na zwiększenie jakości życia mieszkańców Gminy Malechowo oraz zrównoważony rozwój w sferze społecznej. Cel ten zostanie osiągnięty poprzez podjęcie skoordynowanych działań w obszarze profilaktyki realizowanej na trzech poziomach (uniwersalna, selektywna, wskazująca), będącej jednym z szeregu działań służących ochronie zdrowia, zmierzającej do zapobiegania problemom związanym z używaniem substancji psychoaktywnych oraz uzależnieniom behawioralnym.

Z przeprowadzonych dotychczas obserwacji i analiz jednoznacznie wynika, że problem uzależnień wciąż jest niepokojącym zjawiskiem społecznym, który dotyka wszystkie grupy społeczne, zarówno kobiety jak i mężczyzn w każdym wieku, niezależnie od pochodzenia, statusu, wykształcenia, czy sytuacji ekonomicznej. Dlatego oddziaływania profilaktyczne powinny być realizowane we wszystkich sferach życia społecznego, w szczególności szkolnej,

rodzinnej, rówieśniczej, publicznej, medialnej itp. We współczesnej profilaktyce punktem wyjścia dla działań profilaktycznych jest wiedza o czynnikach ryzyka (które należy ograniczać) i czynnikach chroniących (które należy rozwijać). „Czynniki chroniące są to cechy, sytuacje oraz warunki, które wpływają na zwiększenie odporności jednostki na działanie czynników ryzyka. Nie działają jednak jako przeciwieństwo czynników ryzyka. Ich ochronny wpływ polega na tym, że działają one kompensacyjnie lub modelująco na różnorakie czynniki ryzyka odpowiedzialne za rozwój zachowań ryzykownych. Czynniki ryzyka są powszechnie rozumiane jako to, co zwiększa prawdopodobieństwo zachowywania się w sposób problemowy lub rozwoju zaburzeń. Na podstawie czynników ryzyka możemy przewidywać wystąpienie zachowań problemowych. Pojedynczych czynników ryzyka nie uznaje się za bezpośrednią przyczynę zaburzeń w rozwoju dzieci i młodzieży. Stopień prawdopodobieństwa pojawienia się u młodego człowieka nieprawidłowych zachowań zależny jest od wystąpienia określonej kombinacji czynników ryzyka i czynników chroniących”.¹

Badania naukowe na temat czynników ryzyka związanego z uzależnieniami wykazały, iż jedynym z najważniejszych czynników chroniących młodych ludzi przed szkodami z nich wynikającymi są pozytywne wzorce rodzinne oraz silna więź z rodzicami. Sposób wychowania i praktyki rodzicielskie mają istotne znaczenie dla prawidłowego rozwoju fizycznego, społecznego i psychicznego dziecka, a jakość opieki stanowi fundament dla jego rozwoju. Niezdrowy styl życia, uzależnienia, przemoc w codziennych kontaktach są często wynikiem zaniechań ze strony najbliższego otoczenia. Zatem jednym z najistotniejszych warunków skuteczności oddziaływań profilaktycznych i czynnikiem chroniącym przed wystąpieniem zachowań ryzykownych i antyspołecznych jest kształtowanie prozdrowotnych postaw oraz budowanie pozytywnych więzi rodzinnych i społecznych. Więzi społeczne są równie istotne w profilaktyce uzależnień osób starszych. Przejście na emeryturę przyjmuje postać kryzysu rozwojowego, w przezwyciężeniu którego kluczowe są zasoby jednostki i najbliższego środowiska. Poczucie osamotnienia, braku możliwości działania przy zbliżającej się perspektywie końca własnej egzystencji w połączeniu z wielochorobowością lokuje osoby starsze w grupie ryzyka uzależnieniem nie tylko od alkoholu, ale i od leków. Ryzyko wystąpienia problemów alkoholowych nie maleje wraz z wiekiem. Należy podkreślić, iż uzależnienie od alkoholu w przypadku osób starszych staje się problemem nie tylko społecznym, ale również medycznym.

¹ Wojewódzki Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022- 2026, s. 23

W obliczu tego, istotnym elementem programów profilaktycznych realizowanych w Gminie Malechowo, ściśle zintegrowanym z treścią przekazów edukacyjnych stały się działania na rzecz środowiska, pracowników, rodziny, w tym rodziny pozostającej w kryzysie (m.in. prowadzenie placówek wsparcia dziennego, prowadzenie punktu informacyjno - konsultacyjnego, organizacja bezpiecznego i aktywnego czasu wolnego podczas wakacji połączona z prowadzeniem zajęć z elementami profilaktyki uzależnień oraz przeciwdziałania przemocy, wsparcie rodziny poprzez terapeutę rodziny, integracja i aktywizacja osób starszych z elementami profilaktyki uzależnień realizowana w Klubach Seniora, itd.). Różnorodne formy spotkań ujęte w prowadzonych działaniach stanowią okazję do dialogu pomiędzy dziećmi, rodzicami, środowiskiem, a także specjalistami, na temat zagrożeń płynących z uzależnienia od substancji psychoaktywnych oraz zachowań nałogowych. W związku z tym, Gmina Malechowo zlecając zadania w zakresie uzależnień wymaga, aby intensyfikować działania edukacyjne wobec środowiska, ze szczególnym uwzględnieniem szerokiej rzeszy rodziców i wychowawców, uświadamiające im ryzyko jakie niosą za sobą wszelkiego rodzaju uzależnienia. W celu podniesienia jakości realizowanych działań na rzecz rodziny, co roku zleca się realizację certyfikowanych projektów o naukowo potwierdzonej skuteczności, znajdujących się na liście programów rekomendowanych przez KCPU, w tym m.in. tj. „Program Spójrz inaczej”, „UNPLUGGED” czy program „Trzy Koła”.

Wszelkie raporty jednoznacznie wskazują, że najbardziej efektywną strategią reagowania na problemy społeczne wynikające z uzależnień jest wczesna profilaktyka. Warto nadmienić, że większość czynników ryzyka wzrasta wraz z wiekiem. Co za tym idzie, krótkotrwałe działania profilaktyczne oparte wyłącznie na informowaniu o zagrożeniach wynikających ze stosowania substancji psychoaktywnych mogą okazać się nieskuteczne. Zatem przy projektowaniu działań wynikających z Gminnego Programu uwzględniono systematyczność i trwałość oddziaływań zapobiegawczych oraz jak najwcześniejsze kształtowanie postaw wewnętrznych o standardach przeciwnych niepożądanym tendencjom. Celem pokazania zagrożeń związanych z podejmowaniem zachowań ryzykownych oraz przedstawienia dostępnej oferty pomocowej dla mieszkańców Gminy Malechowo.

Szczegółowy wykaz zadań służących realizacji celu głównego został przedstawiony w rozdziale „Kierunki i działania realizacji Programu”.

4. ADRESACI GMINNEGO PROGRAMU

Adresatami Gminnego Programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii na rok 2026 są mieszkańcy Gminy Malechowo – **dzieci, młodzież, dorośli, w tym seniorzy**. Gminny Program jest szczególnie skierowany do **rodzin doświadczających problemu uzależnienia i przemocy**.

Działania z zakresu profilaktyki uniwersalnej adresowane w szczególności do **dzieci i młodzieży**, bez względu na stopień indywidualnego ryzyka występowania problemów związanych ze stosowaniem substancji psychoaktywnych.

Działania z zakresu profilaktyki selektywnej skierowane są do **jednostek lub grup zwiększonego ryzyka**, które ze względu na swoją sytuację społeczną, rodzinną, środowiskową lub uwarunkowania biologiczne, narażone są na większe od przeciętnego niebezpieczeństwo wystąpienia problemów związanych z uzależnieniami i przemocą.

Działania z zakresu profilaktyki wskazującej skierowane są do **jednostek lub grup demonstrujących wczesne symptomy związane z uzależnieniem**. Program adresowany jest także do **osób nadużywających alkohol i narkotyki** w sposób ryzykowny i szkodliwy; **uzależnionych**, którzy wymagają leczenia; **utrzymujących abstynencję i współuzależnionych – rodzin i bliskich** (działania wspierające). Należy nadmienić, że zadania realizowane w ramach Gminnego Programu projektowane są w taki sposób, aby zapewnić dostępność do usług w tym obszarze także mieszkańcom z różnego rodzaju niepełnosprawnościami, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 19 lipca 2019 roku o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

5. ZASOBY I REALIZATORZY

Partnerami w realizacji zadań Gminnego Programu są:

1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Malechowie,
2. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
3. Komenda Powiatowa Policji w Sławnie,
4. Zespół Interdyscyplinarny w Malechowie,
5. Placówki ZOZ Malechowo,
6. Placówki oświatowe z terenu Gminy Malechowo,
7. Placówki Wsparcia Dziennego.

Realizacja zadań Gminnego Programu koordynowana będzie przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Malechowie.

6. ZADANIA CZŁONKÓW GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Malechowie powołana przez Wójta Gminy Malechowo działa w oparciu o przepisy ustawy, regulamin pracy komisji oraz zgodnie z zapisami uchwały.

Do zadań Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych należy:

- podejmowanie działań zmierzających do poddania się leczeniu odwykowemu przez osoby uzależnione od alkoholu;
- inicjowanie w środowisku lokalnym działań służących profilaktyce i rozwiązywaniu problemów alkoholowych, narkotykowych i związanych z przemocą;
- prowadzenie lokalnej profilaktyki wobec problemów alkoholowych poprzez aktywny udział w tworzeniu i opiniowaniu aktów prawnych dotyczących tego zagadnienia;
- popularyzacja nowoczesnej wiedzy z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych;
- opiniowanie wniosków o zezwolenie na sprzedaż alkoholu pod względem zgodności lokalizacji punktu sprzedaży napojów alkoholowych z zasadami wynikającymi z uchwały Rady Gminy w Malechowie;
- inicjowanie oraz udział w kontroli i monitorowaniu podmiotów prowadzących sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych;
- tworzenie warunków sprzyjających realizacji potrzeb, których zaspokajanie motywuje powstrzymanie się od spożywania alkoholu.

Zasady wynagradzania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych za udział w posiedzeniu ustala się następująco:

- 15 % minimalnego wynagrodzenia za pracę dla Przewodniczącej Komisji - za przewodzenie pracami Komisji,
- 10% minimalnego wynagrodzenia za udział w posiedzeniu Członków Komisji / Sekretarza - za udział w każdym posiedzeniu Komisji,
- 15% minimalnego wynagrodzenia za pracę w związku z pełnieniem obowiązku przewodniczącego Komisji w przypadku jego nieobecności.

Podstawę do wypłacania wynagrodzenia stanowi podpis złożony na listach obecności z posiedzeń komisji. Członkom komisji przysługuje zwrot kosztów podróży służbowych w związku z wyjazdami na szkolenia, konferencje, kontrole oraz w związku z działaniami profilaktycznymi poza terenem gminy Malechowo, zgodnie z powszechnie obowiązującymi przepisami szczególnymi regulującymi warunki ustalania i zasady zwrotu kosztów podróży służbowych.

7. TERMIN REALIZACJI ZADAŃ I ICH WDRAŻANIE

Realizacja zadań objętych Gminnym Programem została zaplanowana na okres od 1 stycznia 2026 r. do 31 grudnia 2026 r. Przedmiotowe zadania mają charakter długoterminowy i stanowią kontynuację zadań z lat ubiegłych przewidzianych do realizacji w wieloletniej perspektywie budżetowej. Proces wdrażania Gminnego Programu polega przede wszystkim na systematycznej realizacji działań w nim ujętych, promocji i społecznej komunikacji (np. z wykorzystaniem Biuletynu Informacji Publicznej, Kwartalnika Malechowskiego, strony internetowej, newsletterów, bieżących spotkań z realizatorami), a także inicjowaniu i prowadzeniu konsultacji z wykonawcami zadań.

8. ZASADY FINANSOWANIA PROGRAMU

Zadania Programu finansowane będą ze środków własnych gminy pochodzących z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz ze sprzedaży napojów alkoholowych do 300 ml pojemności.

9. DANE DIAGNOSTYCZNE

Założenia i działania Programu na 2026 rok zostały opracowane na podstawie analizy bieżącej sytuacji społecznej i potrzeb.

Diagnoza problemów alkoholowych oraz przemocy w rodzinie.

Realizacja i finansowanie Programu są ściśle powiązane z lokalnym rynkiem napojów alkoholowych. Uzyskiwane środki finansowe z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zgodnie z ustawą o wychowaniu trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi w całości winne być przekazywane na finansowanie gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz placówek wsparcia dziennego. Ustawodawca zaznacza, że żaden inny cel i zadanie nie może być finansowane z tych środków. W skład

budżetu wchodzi również dochody uzyskiwane ze sprzedaży napojów alkoholowych o pojemności do 300ml tzw. „małpek”.

Tabela nr 1. Liczba mieszkańców Gminy Malechowo.

Liczba mieszkańców Gminy Malechowo	2020	2021	2022	2023	2024
ogółem	6185	6118	6030	5956	5851

Dane: Opracowanie własne GOPS Malechowo.

W Gminie Malechowo zamieszkuje 5851 mieszkańców w tym 2930 kobiet i 2921 mężczyzn (stan na dzień 31.12.2024 r.). Na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba mieszkańców spadła o 179 osoby, co spowodowane jest niskim przyrostem naturalnym.

W ostatnich trzech latach gminny rynek alkoholowy utrzymuje się również na podobnym poziomie w zakresie liczby punktów sprzedaży oraz uzyskiwanych przychodów ze sprzedaży napojów alkoholowych.

Tabela nr 2. Punkty sprzedaży napojów alkoholowych.

Kategorie napojów alkoholowych	do spożycia poza miejscem sprzedaży					do spożycia w miejscu sprzedaży				
	2020	2021	2022	2023	2024	2020	2021	2022	2023	2024
liczba punktów	20	18	17	16	16	4	4	4	4	4
liczba punktów sprzedaży powyżej 18%	18	17	16	15	15	3	3	3	3	3

Dane: Opracowanie własne GOPS Malechowo.

Tabela nr 3. Środki finansowe uzyskane przez gminę.

Wysokość środków finansowych uzyskanych przez gminę:	2020	2021	2022	2023	2024
z tytułu rocznych opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, a także jednorazowych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych	113 448,39	97 770,90	105 636,80	118 540,13	145782,51
z tytułu opłat od sprzedaży tzw. małpek	Brak danych	Brak danych	33 967,80	35 212,58	31745,03

Dane: Opracowanie własne GOPS Malechowo.

Zależność profilaktyki i rynku sprzedaży napojów alkoholowych dotyczy obszaru finansowego. Środki uzyskiwane z wydanych zezwoleń na sprzedaż alkoholu stają się źródłem zabezpieczającym działania profilaktyczne oraz funkcjonowanie placówek wsparcia dziennego. Podsumowując w skrócie, szkody wywołane nadmiernym spożywaniem alkoholu są "naprawiane" z uzyskanych z jego sprzedaży środków. Oszczędności jednego roku, zgodnie z zapisami ustawowymi, winny być przekazywane kolejnym roku budżetowym na realizację wskazanych celów programowych.

Ustawa z 26.10.1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi art.9² reguluje opłatę, którą objęto napoje alkoholowe w opakowaniach o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml. Zapis art.9³ zobowiązuje gminę do przeznaczenia tych środków finansowych na działania mające na celu realizację lokalnej międzysektorowej polityki przeciwdziałania negatywnym skutkom spożywania alkoholu, czyli przeznaczenie tych środków na realizację zadań własnych samorządu gminy związanych przykładowo z polityką społeczną, zdrowotną lub na inne działania związane z profilaktyką lub rozwiązywaniem problemów związanych ze spożyciem alkoholu.

Podłoże szkód zdrowotnych związanych z piciem alkoholu stanowi wiele złożonych mechanizmów, na które wpływa ilość wypijanego alkoholu, styl picia, a także podatność konkretnej jednostki. Powoduje to zróżnicowanie indywidualnej reakcji na taką samą ilość wypitego alkoholu. Rozwój metod diagnostycznych i liczne badania dowodzą, że następstwa nadużywania alkoholu są zróżnicowane i dotyczą niemal wszystkich układów ciała ludzkiego. Do uzależnienia prowadzi wiele dróg ale zawsze występuje jeden wspólny czynnik – długotrwałe i intensywne używanie alkoholu. O tym kto się uzależni decyduje złożone i wzajemne oddziaływanie czynników biologicznych, środowiskowych i psychologicznych. Uzależnienie od alkoholu, czyli tzw. alkoholizm, jest chroniczną, postępującą i potencjalnie śmiertelną chorobą. Może ona jednak być powstrzymana, jeżeli osoba uzależniona podejmie systematyczną terapię w placówce odwykowej.

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi na mocy art. 21 zapewnia bezpłatne leczenie osób uzależnionych od alkoholu w warunkach stacjonarnych i ambulatoryjnych.

Na terenie gminy Malechowo nie ma placówki leczenia uzależnień. Mieszkańcy gminy mają natomiast dobry dostęp do specjalistycznej pomocy na terenie Koszalina i Słupska, które są oddalone 28 i 39 km od Malechowa. Gmina Malechowo utrzymuje stałą współpracę

z Centrum Psychoterapii i Leczenia Uzależnień ANON w Koszalinie, które zabezpiecza nieodpłatną pomoc specjalistyczną i uczestnictwo naszych mieszkańców w programach profilaktycznych.

Gmina Malechowo zabezpiecza pomoc specjalistyczną w Punkcie Informacyjno – Konsultacyjnym w Malechowie. Jest on prowadzony dla osób uzależnionych, współuzależnionych oraz zagrożonych uzależnieniem, który odgrywa bardzo ważną rolę w systemie pomocy. W punkcie zatrudnia się dwie osoby: konsultanta ds. uzależnień oraz radcę prawnego. Do punktu przychodzą osoby zaniepokojone swoim sposobem picia (koncentracja na alkohol, kilkudniowe ciągi, picie w samotności, relaks lub sen tylko po alkoholu) oraz osoby, które przestają radzić sobie na co dzień z nadużywaniem alkoholu lub narkotyków przez najbliższych. Udzielane jest również wsparcie osobom uzależnionym po zakończonym leczeniu odwykowym. Konsultant udziela wsparcia również osobom z problemem przemocy domowej. Radca prawny udziela porad prawnych oraz pomaga w formie sporządzenia pism np. sądowych i egzekucyjnych dla mieszkańców gminy Malechowo. Jak obrazuje to tabela nr 4 liczba udzielonych konsultacji utrzymuje się na podobnym poziomie.

Tabela nr 4. Konsultacje w Punkcie Informacyjno – Konsultacyjnym w Malechowie.

rok	liczba konsultacji ogółem	liczba konsultacji z podziałem na specjalistów
2020	157	- 67 konsultant do spraw uzależnień - 90 konsultacji prawnych
2021	146	- 80 konsultant do spraw uzależnień - 73 konsultacji prawnych
2022	158	- 68 konsultant do spraw uzależnień - 90 konsultacji prawnych
2023	153	- 54 konsultant do spraw uzależnień - 99 konsultacji prawnych
2024	186	- 89 konsultant do spraw uzależnień - 97 konsultacji prawnych

Dane: Opracowanie własne GOPS Malechowo.

W 2022 roku obserwujemy wzrostową tendencję w przekroju badanych lat w liczbie rodzin korzystających ogólnie ze świadczeń pomocy społecznej. Wskaźnik powodu przyznania pomocy z tytułu alkoholizmu jest nieznaczny i w badanym okresie utrzymuje się na podobnym poziomie.

Tabela Nr 5. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu uzależnień.

Rok	liczba rodzin którym przyznano pomoc	liczba rodzin, którym przyznano pomoc z tytułu alkoholizmu	liczba rodzin którym przyznano pomoc z tytułu narkomanii	liczba rodzin którym przyznano pomoc z tytułu przemocy
2020	185	20	0	0
2021	160	18	0	0
2022	270	17	0	1
2023	162	18	0	1
2024	169	23	3	1

Dane: Opracowanie własne GOPS Malechowo.

Następstwem i skutkiem uzależnienia od alkoholu jest zjawisko przemocy w rodzinie. W ramach oddziaływań ujętych w Gminnym Programie są zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy.

Tabela nr 6. Procedury Niebieskiej Karty.

Rok	liczba wszczętych procedur NK	liczba NK ze zdiagnozowanym problemem alkoholowym	liczba powołanych grup roboczych z członkiem Komisji	liczba odbytych posiedzeń związanych z procedurą NK
2020	6	5	5	28
2021	7	7	7	24
2022	9	9	9	24
2023	12	7	7	32
2024	8	6	8	55

Dane: Opracowanie własne na podstawie danych przedstawionych przez Zespół Interdyscyplinarny w Malechowie.

Działania z zakresu przeciwdziałania przemocy łączą się z działaniami dotyczącymi problemów uzależnień, jak wynika z powyższych danych ok 60 % realizowanych procedur NK dotyczy rodzin ze zdiagnozowanym problemem alkoholowym. W ok 60 % powołanych grup

roboczych członkami składu pozostają przedstawiciele Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Praca grup roboczych pozwala na zabezpieczenie kompleksowej pomocy. Dlatego też udzielane wsparcie dotyczy wielu dysfunkcji życia rodzinnego. Pomoc skierowana jest zarówno do osób doznających krzywdy jak i do sprawców tych dysfunkcji.

Z uzyskanych danych Z Komendy Powiatowej Policji w Sławnie natomiast wynika, że nadużywanie alkoholu jest najczęściej występującym powodem interwencji Policji. Łączy się to również z możliwością szybkiego diagnozowania osób znajdujących się pod wpływem alkoholu za pomocą badania alkomatem na miejscu zdarzenia. Zdiagnozowanie osób znajdujących się pod wpływem środków psychoaktywnych wymaga natomiast przeprowadzenia badania krwi w laboratorium, gdyż narkotesty mają bardzo ograniczone pole wskazania substancji w organizmie badanego.

10. KIERUNKI I DZIAŁANIA REALIZACJI PROGRAMU

Lp.	Zadania	Rodzaje działań	Wskaźnik realizacji programu
1.	Przygotowanie diagnozy lokalnych zasobów i problemów	1) Przeprowadzenie diagnozy lokalnych zasobów i problemów, systematyczna analiza;	Ilość zrealizowanych diagnoz
2.	Zwiększenie dostępności działań prowadzonych poza placówkami leczenia uzależnień na rzecz osób problemowo używających substancji oraz osób uzależnionych;	1) Dofinansowanie programów rehabilitacji dla osób uzależnionych po zakończonych programach psychoterapii uzależnienia 2) Prowadzenie punktu informacyjno-konsultacyjnego dla osób uzależnionych, współuzależnionych i zagrożonych uzależnieniem; W ramach punktu działają: a) konsultant ds. uzależnień dla którego określono następujące zadania: - motywowanie osób pijących ryzykownie i szkodliwie oraz osób używających narkotyków do zmiany zachowania; - udzielanie wsparcia osobom po zakończonym procesie terapii uzależnień (np. przez rozmowy podtrzymujące, uruchomienie przy punkcie konsultacyjnym grupy wsparcia); - rozpoznanie zjawiska przemocy domowej, udzielenie informacji o możliwościach powstrzymania przemocy, stosownego wsparcia i pomocy; - inicjowanie interwencji w przypadku diagnozy przemocy domowej; - gromadzenie aktualnych informacji na temat dostępnych miejsc pomocy i kompetencji poszczególnych służb i instytucji z terenu gminy, które powinny być włączone w systemową pomoc dla rodziny;	Ilość przyznawanych dofinansowań Ilość udzielonych konsultacji Ilość przyjętych osób

		b) radca prawny dla którego określono następujące zadania: - udzielanie porad prawnych, - sporządzanie pism sądowych i urzędowych; 3) Zapewnienie dostępu do bezpłatnej terapii dla osób doświadczających przemocy domowej, w szczególności z problemem uzależnień	Ilość przyjętych osób Ilość przyjętych osób
3.	Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i narkotykowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą domową	1) Organizowanie lokalnych narad, seminariów i konferencji – w zakresie wdrażania systemu pomocy dziecku i rodzinie z problemem uzależnień i przemocy; 2) Upowszechnianie informacji dotyczących zjawiska przemocy domowej i możliwości przeciwdziałania przemocy w rodzinach, w szczególności z problemem uzależnień; 3) Zwiększenie dostępności i podniesienie jakości pomocy doświadczających przemocy domowej, w szczególności z problemem uzależnień; 4) Przeciwdziałanie przemocy domowej, organizacja warsztatów dla rodziców w zakresie doskonalenie umiejętności wychowawczych, wspieranie grup samopomocowych; 5) Organizowanie i finansowanie dla przedstawicieli służb i instytucji działających na rzecz ochrony rodzin przed przemocą oraz uzależnieniami, szkoleń, konferencji, spotkań roboczych. Finansowanie kosztów dojazdu na zasadach określonych w Rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej;	Ilość narad, seminariów, konferencji Ilość osób Ilość informacji Ilość osób Ilość warsztatów, grup Ilość szkoleń, narad, konferencji

	6) Wspomaganie realizacji funkcji opiekuńczo- wychowawczej i kompensacyjnej w placówkach wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży poprzez dofinansowanie wynagrodzeń osób prowadzących zajęcia oraz zakup materiałów dydaktycznych;	Ilość placówek/liczba dzieci
	7) Finansowanie kosztów merytorycznych istniejących placówek wsparcia dziennego (wynagrodzenia, materiały do prowadzenia zajęć, poczęstunek);	Ilość placówek
	8) Finansowanie bieżących kosztów związanych z utrzymaniem placówek wsparcia dziennego (np.: opłata za media, opał, środki czystości, drobne naprawy, remont);	Ilość zajęć/ dzieci
	9) Finansowane zajęć socjoterapeutycznych, rozwojowych, wychowawczych dla dzieci z grupy ryzyka;	Ilość szkoleń, kursów
	10) Dofinansowanie szkoleń i kursów specjalistycznych w zakresie pracy z dziećmi z rodzin z problemem uzależnienia problemem przemocy dla pedagogów, nauczycieli i wychowawców;	Ilość spotkań
	11) Współpraca z Zespołem Interdyscyplinarnym - doskonalenie i upowszechnianie standardów interdyscyplinarnej pracy na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej;	
	12) Organizowanie i finansowanie superwizji dla pracowników realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy i uzależnieniom;	Ilość superwizji
	13) Podnoszenie kompetencji przedstawicieli instytucji działających w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej;	Ilość szkoleń

4.	Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym	1) Prowadzenie i finansowanie na terenie szkół i przedszkoli, placówek wsparcia dziennego programów, warsztatów i pogadanek profilaktycznych dla dzieci, młodzieży i rodziców; 2) Realizacja pozalekcyjnych zajęć sportowych i imprez rekreacyjno-sportowych związanych z realizacją programów profilaktycznych (w tym efektywne gospodarowanie czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, zakup artykułów i sprzętu do przeprowadzenia zajęć); 3) Organizacja wypoczynku dla dzieci i młodzieży z elementami profilaktyki uzależnień(zakup materiałów, zakup usług); 4) Finansowanie dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach socjoterapeutycznych, rozwojowych, wychowawczych; 5) Opracowanie, upowszechnianie, zakup materiałów informacyjno- edukacyjnych z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom; 6) Szkolenie właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych oraz inne działania edukacyjne skierowane do sprzedawców napojów alkoholowych; 7) Dofinansowanie szkoleń, warsztatów i kursów specjalistycznych w zakresie pracy profilaktycznej z dziećmi i młodzieżą oraz rozwijanie umiejętności prowadzenia zajęć profilaktycznych organizowanych dla nauczycieli, wychowawców, pedagogów; 8) Realizacja programów profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży; 9)Prowadzenie pogadanek profilaktycznych, warsztatów dla seniorów z terenu gminy Malechowo, 10) Edukacja publiczna w zakresie problematyki uzależnień;	Ilość programów/warsztatów/ pogadanek Ilość zajęć/ imprez profilaktycznych Ilość zakupionych materiałów usług Ilość dożywiania dzieci Ilość zakupionych materiałów Ilość przeprowadzonych szkoleń Ilość przeprowadzonych szkoleń, kursów Ilość programów Ilość pogadanek/warsztatów Ilość zakupionych materiałów
----	--	--	--

5.	Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy.	1) Opiniowanie ustalania limitów punktów sprzedaży; 2) Inicjowanie kontroli podmiotów handlujących napojami alkoholowymi pod kątem przestrzegania przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi; 3) W przypadku stwierdzenia naruszenia przepisów ustawy kierowanie wniosków do organów ścigania;	Ilość opinii Ilość kontroli Ilość wniosków
6.	Instytucja zobowiązania do leczenia odwykowego.	1) Finansowanie badań przez biegłych sądowych w przedmiocie uzależnień wobec osób skierowanych do GKRPA; 2) Finansowanie kosztów sądowych w przedmiocie wniosku do Sądu Rejonowego o przymus leczenia.	Ilość opinii Ilość wniosków
7.	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	1) Koszty funkcjonowania GKRPA (wynagrodzenia, poczęstunek, delegacje).	Ilość posiedzeń

Opracował : Opracowanie własne - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Malechowie.

11.MONITORING I EWALUACJA REALIZACJI PROGRAMU

Wójt Gminy Malechowo sporządza raport z realizacji Gminnego Programu, który przekazuje Radzie Gminy Malechowo w terminie do dnia 30 czerwca roku następującego po roku, którego dotyczy raport.

Wójt Gminy Malechowo sporządza na podstawie ankiety opracowanej przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom informację z realizacji działań podejmowanych w danym roku, które wynikają z gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, i przesyła ją do Centrum w terminie do dnia 15 kwietnia roku następującego po roku, którego dotyczy informacja.

Dodatkowo do celów monitoringu i ewaluacji posłużą bieżące analizy wskaźników realizacji programu, wymiana informacji pomiędzy instytucjami, organizacjami i wszelkimi podmiotami realizującymi politykę związaną z przeciwdziałaniem uzależnieniom na terenie gminy oraz analiza danych na temat problemu uzależnień w gminie.

12. POSTANOWIENIA KOŃCOWE

Realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2026 ma na celu zapewnienie trwałości i skuteczności podejmowanych działań, z myślą o poprawie jakości życia mieszkańców i minimalizacji zagrożeń związanych z uzależnieniem i innymi problemami społecznymi.

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 4¹ ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, do zadań własnych gminy należy prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracją społeczną osób uzależnionych od alkoholu. Na podstawie art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, do zadań własnych gminy należy także prowadzenie działań mających na celu zapobieganie stosowania narkotyków oraz ograniczenie skali zjawiska narkomanii.

Obowiązek uchwalania przez Radę Gminy gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii (zwanego Gminnym Programem) nakłada na samorządy art. 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Gminny Program jest programem dziedzinowym w układzie dokumentów strategicznych oraz operacyjnych gminy i z mocy ww. ustaw stanowi obligatoryjną podstawę do praktycznej realizacji zadań w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom.

W związku z powyższym podjęcie w/w uchwały należy uznać za zasadne.